

ЖИТТИ У ГАРМОНІЇ З ПРИРОДОЮ!

Вісник

КАРПАТСЬКОГО БІОСФЕРНОГО ЗАПОВІДНИКА

РЕГІОНАЛЬНА ЕКОЛОГІЧНА ГАЗЕТА

№1 (117)
СІЧЕНЬ-ЛЮТИЙ
2026 р.
Заснована
у 2006 році
Розповсюджується
безкоштовно

Збереження природно-заповідного фонду та сталого розвитку в Українських Карпатах

19 грудня 2025 року в онлайн – режимі на платформі ZOOM, пройшла вступна зустріч підготовчого етапу проекту «Розширена мережа природоохоронних територій для збереження та розвитку біорізноманіття», який розробляється за підтримки Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства України Ігор Зубович та керівник Програмного офісу ООН з навколишнього середовища в Відні й Секретаріату Карпатської конвенції Гаральд Егерер.

Відповідальні працівники Віденського представництва ЮНЕП та Секретаріату Карпатської конвенції (Гаральд Егерер, Клавдія Курас, Людмила Сіриченко, Леся Ніколаєва, Соня Геберт та Іскра Стоянова) детально проінформували про історію прийняття Карпатської конвенції та її роль у збереженні природи та сталого розвитку в Карпатах, проаналізували стан підготовки цього проекту, його цілі, складові частини та очікувані результати від його реалізації.

Його метою є поліпшення збереження біорізноманіття та підвищення стійкості до зміни клімату в Українських Карпатах, шляхом зміцнення мережі природоохоронних територій та сталого розвитку. Роботу над підготовкою проектної ідентифікаційної форми здійснювали Секретаріат Карпатської конвенції у Відні, Віденський центр Програми ООН з навколишнього середовища (ЮНЕП) та інститут екології Карпат НАН України (координатор Оксана Марискевич).

У зустрічі взяли участь понад сімдесят представників Мінекономіки України, наукових інституцій, установ природно-заповідного фонду, органів місцевої влади та громадських організацій.

Карпатський біосферний заповідник представляли його керівники (Микола Рибак та Федір Гамор) й начальниця

відділу наукових основ сталого розвитку, розробки та впровадження грантових проектів Ірина Йонаш.

Відкрили та вітали учасників зустрічі заступник Міністра економіки, довкілля та сільського господарства України Ігор Зубович та керівник Програмного офісу ООН з навколишнього середовища в Відні й Секретаріату Карпатської конвенції Гаральд Егерер.

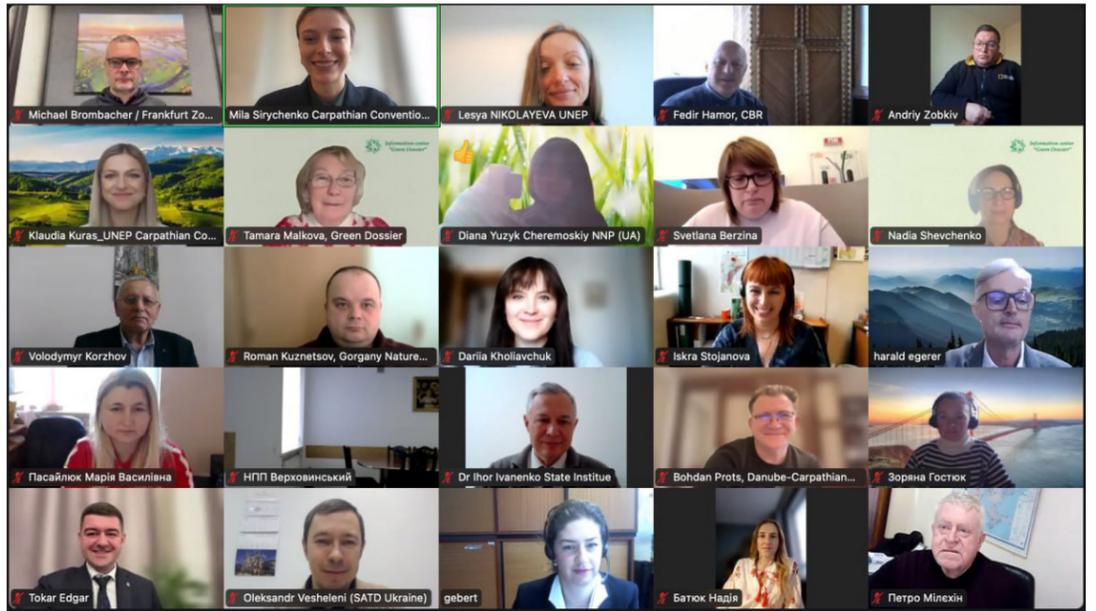
Відповідальні працівники Віденського представництва ЮНЕП та Секретаріату Карпатської конвенції (Гаральд Егерер, Клавдія Курас, Людмила Сіриченко, Леся Ніколаєва, Соня Геберт та Іскра Стоянова) детально проінформували про історію прийняття Карпатської конвенції та її роль у збереженні природи та сталого розвитку в Карпатах, проаналізували стан підготовки цього проекту, його цілі, складові частини та очікувані результати від його реалізації.

Йшлося також і про можливі ризики із впровадження цього проекту та про заходи щодо їх мінімізації.

Проект передбачає три складові компоненти. По-перше, це посилення мережі природоохоронних територій і сталого управління пралісами та старовіковими лісами в Карпатському регіоні України, По-друге, сприяння розвитку спроможності управлінського персоналу для впровадження рекомендацій щодо практичної діяльності з питань впливу змін клімату та сталого управління природоохоронними територіями й старовіковими лісами та пралісами, і по-третє, забезпечення збільшення ефекту від отриманих результатів від двох попередніх компонентів. Вся робота та результати впровадження проекту мають узгоджуватись з відповідними протоколами до Карпатської конвенції, які ратифіковані і діють в Україні як Закони.

Для реалізації проекту передбачається спрямувати упродовж чотирьох років, близько чотирьох мільйонів доларів США за рахунок ГЕФУ та двадцять три мільйони доларів українського дофінансування.

НОВИЙ МІЖНАРОДНИЙ ПРОЄКТ

риями й старовіковими лісами та пралісами, і по-третє, забезпечення збільшення ефекту від отриманих результатів від двох попередніх компонентів. Вся робота та результати впровадження проекту мають узгоджуватись з відповідними протоколами до Карпатської конвенції, які ратифіковані і діють в Україні як Закони.

Для реалізації проекту передбачається спрямувати упродовж чотирьох років, близько чотирьох мільйонів доларів США за рахунок ГЕФУ та двадцять три мільйони доларів українського дофінансування.

Дуже важливо, що учасники зустрічі, особливо представники карпатських установ природно-заповідного фонду мали можливість взяти участь в обговоренні проекту, поставити запитання та внести свої пропозиції щодо підготовки його кошторису.

Виступаючи в цьому контексті, заступник директора Карпатського біосферного заповідника (КБЗ), професор Федір Гамор нагадав, що ідея прийняття Карпатської конвенції сформована в резолюції Міжнародної науково-практичної конференції «Карпатський ре-

гіон і проблеми сталого розвитку», яку організувала адміністрація КБЗ у місті Рахів, ще у 1998 році.

З ініціативи адміністрації КБЗ створено й серійний транснаціональний об'єкт Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО «Букові праліси та давні ліси Карпат та інших регіонів Європи», до складу якого зараз входять ділянки із 18 європейських країн.

Найбільша складова частина цього об'єкту спадщини ЮНЕСКО охороняється в межах КБЗ. Для збереження пра-

на 2-ій стор.

ПРОВЕДЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Заходи з відзначення 100-річного ювілею палкого захисника природи Карпат професора Василя Комендаря

2 березня цього року виповнюється 100 років від Дня народження відомого українського вченого, палкого захисника природи Карпат, доктора біологічних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України Василя Івановича Комендаря, який вніс значний внесок у збереження та популяризацію унікальних природних цінностей Карпат.

З цієї нагоди, зокрема, пропонується проведення Міжнародної науково-практичної конференції «Науково-правові аспекти збереження та сталого використання лісових і високогірних екосистем Українських Карпат» (м. Ужгород, 12-13 травня 2026 р.), встановлення на будівлі еколого-освітнього центру в Долині нарцисів імені Василя Комендаря пам'ятної дошки, започаткування щорічного проведення в навчальних та культурно-освітніх закладах, бібліотеках та в громадах Днів охорони природи, природо-

охоронних читань та «круглих столів», серії програм на радіо і телебаченні тощо.

Такий формат відзначення ювілею професора Комендаря підтримується в Закарпатській обласній військовій адміністрації.

Мета конференції – вшанування наукової та природоохоронної спадщини професора В.І. Комендаря, критичний аналіз результатів втілення у практику сучасних наукових підходів і практик у сфері охорони, відтворення та сталого використання лісових і високогірних екосистем Українських Карпат, узагальнення досвіду вирішення природоохоронних питань у інших країнах Карпатського регіону й розробка рекомендацій щодо вдосконалення науково-обґрунтованого правового та управлінського забезпечення природоохоронної діяльності.

Орієнтовні питання для розгляду: наукові дослідження як основа збереження та сталого використання лісових та високогірних екосистем; наближене до природи лісівництво та впровадження в практику ведення лісового та полонинського господарств природозберігаючих технологій, у контексті кліматичних змін; ключова роль установ природно-заповідного фонду у збереженні біологічного та ландшафтного різнома-

на 2-ій стор.

СИМВОЛ СИЛИ ПРИРОДИ

2026 рік за східним календарем прийшов до нас під знаком Вогняного Коня.

У багатьох культурах Кінь символізує невичерпну енергію, свободу та гармонію з природою. А «вогняний» характер року підкреслює його динамічність та здатність принести зміни. Вогняний Кінь дарує енергію, пристрась та віру у власні можливості. Він надихає діяти швидко, впевнено та з вогнем у серці. Це час сміливих рішень, нових горизонтів та ривка до мрій, які ми довго відкладали.

Для регіонів, де збережено унікальні природні комплекси, зокрема букові праліси Карпат, символ року має особливе значення.

Фахівці-екологи зазначають, що стихійна сила Коня нагадує про необхідність захищати природні екосистеми – від старовікових лісів до рідкісних видів флори й фауни, які формують біорізноманіття нашого краю.

Упродовж всього життя ми дбаємо про стале використання природних ресурсів, розвиток екотуризму, збереження пралісів, які входять до списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

Сподіваємось, що рік Вогняного Коня стане стимулом для реалізації нових приро-

доохоронних ініціатив і залучення громад до спільної роботи.

У пралісах усе підпорядковане законам природи – і саме вони мають стати прикладом гармонії та сили для кожного з нас у 2026 році.

Нехай Вогняний Кінь принесе нам перемогу, надію та віру в найкраще, а кожен крок уперед буде легким та сміливим.

Наталія САВЛЯК,
провідний редактор
редакційно-видавничого
відділу наукових
та науково-популярних
видань.

Key Facts: GEF project "Enhanced protected areas network for biodiversity conservation and development"

Country: Ukraine
GEF Project ID: 11664
GEF Focal Area: Biodiversity
Project Duration: 48 months

Total GEF project financing: 4 000 000 USD
Total Project Co-financing: 23 000 000 USD

Project Objective: To enhance biodiversity conservation and increase resilience to climate change in the Ukrainian Carpathians through strengthening its PAs network and sustainable development.

Implementing Agency: UNEP
Executing Agency: Secretariat of Carpathian Convention
Key National Beneficiary: Ministry of Economy, Environment and Agriculture of Ukraine

НОВИЙ МІЖНАРОДНИЙ ПРОЄКТ

на 1-й стор.

лісів та сталого розвитку регіону їх розташування, трьома Указами та спеціальними дорученнями Президента України й розпорядженнями Кабінету Міністрів, затверджено цілий комплекс заходів, які через відсутність фінансування залишаються не виконаними. Серед них дуже важливим є спорудження на базі КБЗ, на гірському курорті Кваси Міжнародного навчально-дослідного центру збереження букових пралісів, еколого-освітньої роботи та сталого розвитку.

Будівництво цього об'єкту передбачено також Державною програмою розвитку Карпатського регіону, яка відповідно до Указу Президента затверджена Постановою Кабінету Міністрів України.

Враховуючи ці обставини, ми звернулись з проханням до розробників проєкту, передбачити кошти на реалізацію заходів передбачених цими рішеннями Президента та Уряду України, в першу чергу знайти можливість профінансувати будівництво цього міжнародного центру.

Дуже приємно, що наше прохання на зустрічі сприйнято схвально та з обіцянками сприяти вирішенню цих проблем.

Із заключними промовами при закритті зустрічі виступили директор Департаменту природоохоронних територій та біорізноманіття Мінекономіки України, Національний координатор Карпатської конвенції Едгар Токар та Гаральд Егерер.

Федір ГАМОР,
заступник директора КБЗ,
доктор біологічних наук,
професор.

СПІВПРАЦЯ

26 січня 2026 року за ініціатииви Карпатського біосферного заповідника (КБЗ) відбулася зустріч, у якій взяли участь науковий співробітник природоохоронної організації, кандидат сільськогосподарських наук Терпай Василь Петрович, Голова спілки Асоціації виробників традиційних карпатських високогірних сирів Мартин Олександр Ілліч, в.о. директора комунальної установи Центр підтримки та розвитку тваринництва Приступу Володимир Михайлович.

Розглянуто широке коло актуальних проблем розвитку галузі тваринництва в Рахівському районі та населених пунктах розташованих на території або які прилягають до Карпатського біосферного заповідника в рамках «Програми розвитку вівчарства в області на 2025 – 2029 роки затвердженої розпорядженням Закарпатської ОВА № 385 від 09.06. 2025 року». «Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для підтримки фермерських господарств та виробників сільськогосподарської продукції, відповідно до постанови КМУ №918 від 16.08.2022 р». Необхідність реєстрації у Державному аграрному реєстрі (ДАР) всіх власників тварин. Впливу галузі на навколишнє середовище. Розбудову інфраструктури.

При обговоренні зазначених питань, викликів і перспектив була приділена увага стану ведення та розвитку вівчарства. Роль і місце фермерів та особистих селянських господарств (ОСГ) у галузі. Розглядалися причини скорочення чисельності поголів'я та кількості фермерів і (ОСГ) зайнятих у цій сфері агросектору.

Науковий співробітник наголосив, що КБЗ являється міжнародно визнаною природоохоронною, науково – дослідною установою, яка вносить вагомий вклад у збереження природних екосистем, абorigенних порід тварин, підтримку традиційного господарювання.

РОЗВИТОК ТВАРИНИЦТВА

Детально зупинився і вивчив особливу стурбованість в питанні збереження генофонду та ведення селекційно-плеїнної роботи з українськими гірськокарпатськими вівцями та бурою карпатською великою рогатою худобою. Поліпшення плеїнних і продуктивних якостей тварин через відтворення, якості годівлі і утримання тварин, веденні традиційного господарювання та повернення до природного стану високогірних лук через організацію сучасної системи випасання овець і великої рогатої худоби.

Запропонував надання послуг з наукового супроводу ведення галузей та співпрацю із виробничниками й організаціями, які представляють присутні. На підставі набутого досвіду та опрацьованих літературних матеріалів практичних порад і рекомендацій щодо особливостей використання сінокосів і лук КБЗ.

Керівник центру виклав своє бачення перспектив збільшення поголів'я овець, в першу чергу маточного.

Голова спілки Асоціації виробників традиційних карпатських високогірних сирів зупинився на питанні збільшення виробництва продукції із географічним зазначенням.

Учасники зустрічі домовились про налагодження тіснішої співпраці та об'єднання зусиль в напрямі планування науково-практичної діяльності по розвитку тваринництва та збереження генофонду місцевих порід, використання високогірних лучних біогеоценозів, запровадження сучасних систем виробництва брендової, органічної, високої споживчої якості молочної продукції, пошуку міжнародних грантових проєктів і участь у них, ринку збуту молока коров'ячого, бриндзі і вурди з географічним зазначенням для виробників, надання допомоги суб'єктам підприємництва у сертифікації продуктів переробки, вироблених за традиційними технологіями.

Василь ТЕРПАЙ,
науковий співробітник КБЗ,
кандидат сільськогосподарських наук.

ПРОВЕДЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

на 1-й стор.

ніття, формуванні екологічної свідомості та відповідально-го ставлення людини до природи, а також удосконалення правових та еколого-економічних механізмів їх функціонування; природоохоронні та управлінські аспекти реалізації інфраструктурних і енергетичних проєктів та розвитку туристично-рекреаційного потенціалу у високогір'ї Українських Карпат у контексті сталого розвитку; розвиток ідей професора В.І. Комендаря щодо формування екологічної свідомості та ролі громадськості у захисті природи.

Для учасників конференції передбачається наукова екскурсія до природоохоронного

науково-дослідного відділення імені професора Василя Комендаря «Долина нарцисів» та Угольського масиву об'єкта Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО «Букові праліси і давні ліси Карпат та інших регіонів Європи».

Безпосередніми організаторами конференції виступають Карпатський біосферний заповідник, ДВНЗ «Ужгородський національний університет» та Інститут екології Карпат НАН України.

Перше повідомлення щодо умов участі в конференції розміщено на сайті Карпатського біосферного заповідника у розділі «Новини» за посиланням: <https://bit.ly/3OJszDR>

Федір ГАМОР.

У КАЛЕНДАРІ ПАМ'ЯТНИХ ДАТ – ПРО ФЕДОРА ГАМОРА

Побачив світ «Календар краєзнавчих пам'ятних дат Закарпаття на 2026 рік», підготовлений Закарпатською обласною універсальною науковою бібліотекою імені Федора Потушняка.

Особливої уваги заслуговує те, що у цьому календарі опубліковано розгорнуту статтю, присвячену 75-річчю Федора Гамора. Публікація, розміщена на сторінках 140–148, висвітлює його життєвий шлях, професійну діяльність та внесок у розвиток краю.

Федір Гамор доктор біологічних наук, професор, заслужений природоохоронець України є кавалером ордена «За заслуги». Організатор та багаторічний директор Карпатського біосферного заповідника (1987–2013 рр.). Працював також на керівних посадах у державних і господарських органах. Є автором близько 1200 наукових, науково-популярних публіцистичних статей, монографій та інших видань.

Був позаштатним радником Міністра екології та природних ресурсів України, бага-

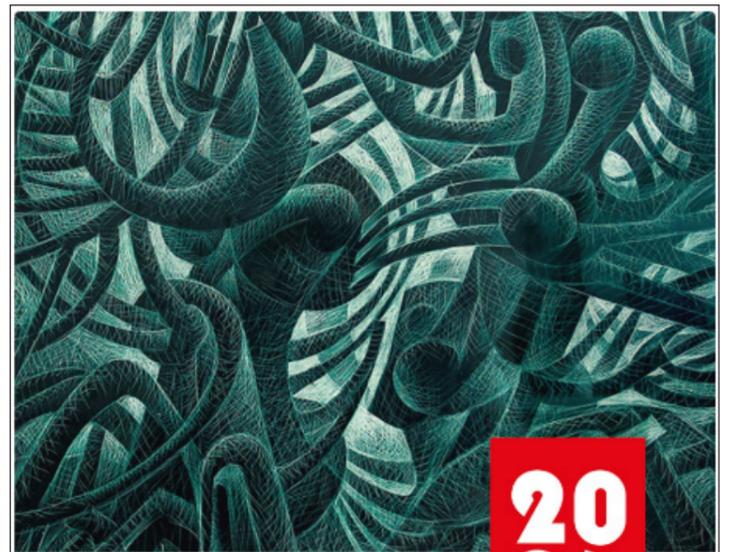
торазово обирався до складу органів місцевого самоврядування. Професором Ф. Гамором, та за його участі, розроблено й реалізовано численні регіональні, національні й міжнародні програми та проєкти. Зокрема, включено КБЗ до Міжнародної мережі біосферних резерватів ЮНЕСКО, створено об'єкт Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО «Букові праліси та давні ліси Карпат й інших регіонів Європи».

Також ювіляр запланував до свого 75-річчя видати книгу «Тернистим шляхом до сталого розвитку», яка вийде цього року.

Автором ювілейної статті є Василь Кухта – український поет, публіцист і журналіст, який глибоко та змістовно розкрив постать ювіляра.

Таким чином, календар не лише інформує про пам'ятні дати 2026 року, а й гідно дає ювілей Федора Гамора, знайомлячи читачів із його здобутками та значенням для Закарпаття. Детальніше за посиланням: <https://bit.ly/4b3efxl>.

Наталія САВЛЯК.

2026

**КАЛЕНДАР
КРАЄЗНАВЧИХ
ПАМ'ЯТНИХ ДАТ
ЗАКАРПАТТЯ**

«ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ПРИРОДООХОРОННИМИ ТЕРИТОРІЯМИ»

РОБОЧІ ЗУСТРІЧІ

З 8 по 11 лютого 2026 року гірська хатина «Білий слон» у Гаджині стала місцем зустрічі фахівців, які працюють над збереженням природоохоронних територій. Протягом чотирьох днів учасники обговорювали, як зробити управління заповідними місцями більш ефективним, і водночас випробували сучасні інструменти, що поєднують науковий підхід із практикою.

Організатором заходу виступило Франкфуртське зоологічне товариство (FZS). Тренінг проводили Василь Мочан, Марія Галайко та Vladimir Milushev, які представили сучасні методики адаптивного управління та практичні інструменти для їх впровадження.

Карпатський біосферний заповідник представляли два працівники: Іван Бельмега, заступник директора Карпатського біосферного заповідника, головний природознавець та Володимир Довганич, провідний інженер відділу науково-дослідної роботи та міжнародної співпраці.

Їхня участь підкреслила важливість поєднання наукової експертизи та управлінського досвіду у впровадженні сучасних методів охорони природи.

Центральною темою семінару став інструмент Miradi. Його назва походить зі суахілі й означає «проект» або «мета». Це програмне забезпечення для управління природоохоронними проектами, створене самими практиками для потреб природоохоронної спільноти. Miradi поєднує різні аналітичні інструменти, візуалізації, звіти та приклади з практики, щоб допомогти командам працювати системно й доказово – від рівня окремого проекту до масштабних програм. Він інтегрує елементи діаграм, планувальних таблиць, карт і фінансових інструментів, забезпечуючи команду узгодженою та актуальною інформацією, доступною для всіх учасників процесу.

Miradi тісно пов'язаний із міжнародними Conservation Standards – відкритими стандартами адаптивного управління, розробленими Консорціумом SMP. Ці стандарти виникли як відповідь на потребу визначити, які дії у сфері охорони природи працюють, а які ні, використовуючи накопичений досвід численних організацій. Вони об'єднують спільні концепції, підходи та термінологію

для проектного й програмного дизайну, управління та моніторингу. Мета стандартів – надати принципи й завдання, необхідні для успішної реалізації природоохоронних проектів, а також забезпечити максимальну ефективність інвестицій у збереження природи. Miradi допомагає практикам реалізувати всі етапи цього циклу – від концептуалізації до впровадження та поширення знань.

Протягом семінару учасники не лише слухали лекції, а й активно працювали з даними моніторингу, проводили групові вправи з оцінки результатів та розробляли плани щорічного адаптивного управління. Це дозволило поєднати теоретичні принципи з реальними кейсами, що є ключовим для формування доказової бази у сфері охорони природи.

Вечори ставали часом для неформального спілкування, де народжувалися нові ідеї та партнерства. Така комбінація наукової роботи й живого обміну досвідом створила унікальну атмосферу, яка сприяла формуванню спільного бачення майбутнього природоохоронних територій.

Семінар показав, що адаптивне управління – це не просто модний термін, а науково обґрунтована методологія, яка дозволяє швидко реагувати на зміни, вчитися на власному досвіді та забезпечувати сталій розвиток природоохоронних територій. І сучасні інструменти на кшталт Miradi роблять цей процес більш системним, прозорим і результативним.

Володимир ДОВГАНІЧ, провідний інженер відділу НДР та МР.

NOTA BENE

ЗУСТРІЧ ІЗ КОЗУЛЕЮ ЄВРОПЕЙСЬКОЮ

Раніше ми вже знайомили Вас із козулею європейською (*Capreolus capreolus*), а сьогодні пропонуємо подивитися на цю тварину з іншого боку – крізь призму її поведінки та взаємодії з лісовим середовищем.

Іноді в лісових масивах виникають миті, які важко передати словами. Спостерігач ще не бачить тварину, але вже відчуває її присутність – мовби з глибини дерев за рухом довкілля уважно стежать.

Козуля надає перевагу перехідним біотопам – узліссям, чагарникам, молодим насадженням, де чергуються світло й тінь. Саме такі ділянки забезпечують їй оптимальні умови для живлення та укриття.

За відсутності безпосередньої загрози козуля не тікає одразу. Вона завмирає, аналізує ситуацію, орієнтуючись насамперед на слух і нюх. У разі небезпеки тварина швидко залишає територію, майже не привертаючи до себе уваги.

Козуля європейська є чутливою до антропогенного турбування. Її стабільна присутність у лісових масивах свідчить про відносно добрий екологічний стан території та збереження природних процесів.

У холодну пору року активність виду не припиняється, а лише змінюється. Рухи стають економічнішими, маршрути – передбачуваними, що дозволяє ефективно використовувати доступні ресурси середовища.

Зустріч із дикою твариною – це завжди взаємодія. Саме від поведінки людини залежить, чи залишиться вона короткою та безпечною для мешканців лісу.

Карпатський біосферний заповідник – територія, де природі надано можливість функціонувати у власному ритмі. Збереження тиші та простору – ключовий елемент охорони дикої фауни.

Аліна ТОМЕНЮК, провідний фахівець з екоосвіти.

СВЯТКОВІ ЗАХОДИ З ЕКОЛОГІЧНИМ ЗМІСТОМ

Нещодавно працівниця Карпатського біосферного заповідника долучилася до новорічно-різдвяного виступу у Великооульському ліцеї.

У заході взяли участь учні 1-4 класів, а педагоги разом із дітьми підготували яскраву та теплу програму, яка подарувала глядачам святковий настрій.

Також у межах екологічної акції «Збережемо лісову красуню ялинку!» було проведено заходів в Углянській школі місцевості.

Учні закладу створили чудові творчі роботи з кераміки на дерев'яних зрізах, продемонструвавши своє бачення збереження лісу та дбайливого ставлення до природи. Кожна робота – це поєднання творчості, фантазії та екологічної свідомості.

ЕКООСВІТА

Карпатський біосферний заповідник щиро дякує організаторам заходу, педагогам та учням за

співпрацю, ініціативність і підтримку природоохоронних ідей.

Аліна ТОМЕНЮК.

«НАКРУТИ ГОЛУБЦІ ДЛЯ ЗСУ»

Колектив Карпатського біосферного заповідника вкотре об'єднався заради доброї справи.

Працівники нашої установи накрутили домашні голубці для захисників.

Такі ініціативи вже стали доброю традицією: ми не вперше збираємося колективом, щоб приготувати теплу, домашню страву для тих, хто боронить нашу землю.

У дружній атмосфері, з вірою та вдячністю в серці, ми крутили голубці, вкладаючи в кожен із них частинку турботи.

Готову страву з 30 кг рису, смачного фаршу

передали місцевій волонтерці, яка регулярно відправляє допомогу нашим воїнам до підрозділів ЗСУ.

Ми переконані, що навіть невеликі справи мають велике значення. Підтримка тилу – це ще один фронт, де кожен може зробити свій внесок.

Дякуємо за захист. Разом – до перемоги!

Наталія САВЛЯК.

В ПАМ'ЯТЬ ПРО КОЛЕГ

Колектив Карпатського біосферного заповідника зі скорботою прощається з колегою – Олексієм Дмитровичем Лембаком.

Олексій Дмитрович Лембак працював у Карпатському біосферному заповіднику з 1997 року, на посаді провідного економіста.

Стаж його практичної роботи склав 24 роки. Закінчив Закарпатський лісотехнікум по спеціальності – планування на підприємствах лісової промисловості і лісового господарства.

За час своєї роботи у заповіднику успішно освоював основні вимоги Закону України про природно-заповідний

фонд України, положення про КБЗ, особливості роботи нашої установи та його специфіку.

Брав участь у робочих семінарах, робочих зустрічах та вміло організовував свою роботу та роботу економічного сектору.

Запам'ятається колегам як грамотний технічний спеціаліст, вимогливий до себе, чесний, правдивий та принциповий працівник.

Колектив нашої природоохоронної установи приносить щирі співчуття з приводу великої втрати родині Олексія Дмитровича. Нехай добра та світла пам'ять завжди залишиться у серцях рідних та близьких.

Колектив Карпатського біосферного заповідника висловлює щирі співчуття з приводу смерті Годинка Івана Івановича.

Свою працю в нашій установі почав у 1997 році й пропрацював майже 30 років безперервно. Спочатку працював на посаді лісника Трибушанського лісництва, а згодом став майстром з охорони природи Рахів-Берлибаського природоохоронного науково-дослідного відділення.

За період своєї роботи у нашій установі зарекомендував себе як знаючий спеціаліст, вмілий організатор, дисциплінований працівник.

Наша установа приносить щирі співчуття родині Годинка Івана Івановича, розділяючи біль та сум із рідними та близькими від непоправної втрати.

Споживайте з Богом. Вічна пам'ять.

Вітаємо!

Ювілеї відзначили у січні-лютому:

Василь Павлович МИТРЮК – майстер з охорони природи Кісвлянського ПНДВ;

Ганна Іванівна БЕЛОВА – головний бухгалтер відділу бухгалтерського обліку та фінансової звітності;

Ярослав Степанович ТУЛАЙДАН – інспектор з охорони ПЗФ I категорії Кевелівського ПНДВ;

Наталія Дмитрівна КОСТИЧ – архіваріус відділу господарського технічного забезпечення та ремонтно-будівельних робіт та завідувач бібліотекою;

Михайло Васильович МАГУЛА – інспектор з охорони ПЗФ I категорії Верхньотересвянського ПНДВ;

Сергій Іванович Філіпишин – завідувач сектору з охорони праці.

Бажаємо вам квітів
та мирного неба,
Грошей та здоров'я
ще більше, ніж треба.
Хай доля вам щастя багато дає,
Зозуля сто років життя накує.

Захисник:
Василь Васильович КОЗАЧОК –
інспектор з охорони ПЗФ I категорії
Чорногірського ПНДВ.

Вітаємо з днем народження!
Бажаємо міцного здоров'я,
ангельського терпіння
та незламної віри.
Нехай доля береже від ворожих куль,
а сила духу лише міцніє.
Нехай кожен день наближає Перемогу.

Адміністрація заповідника.

● ВОДНО-БОЛОТНІ УГІДДЯ

НА ШЛЯХУ ДО ЗБЕРЕЖЕННЯ ВОДНИХ РЕСУРСІВ КАРПАТ

2 лютого у світі відзначають **Всесвітній День водно-болотних угідь**. Вода є одним з найцінніших ресурсів від якості якої залежить наше життя і здоров'я.

В останні десятиліття мешканці Карпатського регіону спостерігають тенденції до того, що збільшується період посух, відмічається пересихання деяких струмків і водотоків, зникає вода у криницях і колодязях. Окремі люди-старожили, що все життя прожили у горах, із сумом розповідають, що у тому струмку чи криниці ніколи вода не пересихала, а в останні роки її немає.

Однією з причин є глобальні кліматичні зміни, надмірне вирубування лісової рослинності, активна забудова та осушення заболочених місць, збільшення водокористування населення тощо. Через потепління взимку зменшується тривалість та висота снігового покриву і збільшується весняний поверхневий річковий стік. Натомість влітку спостерігається зниження річкового стоку. Це призводить до зниження рівня ґрунтової вологості і як наслідок, до дефіциту питної води навіть в умовах гірських населених пунктів Карпат, де випадає найбільша кількість опадів в Україні. У серпні річку Тиса поблизу м. Рахів у багатьох місцях можна легко перейти підтягнувши штани до колін.

Старовікові ліси і праліси мають водорегулюючу роль. Основна суть водохоронних захисних функцій лісу полягає в запобіганні виникнення різкого

схилового стоку води під час періоду сильних дощів, що часто спричинює ерозійно-селеві явища.

Талі води у горах, що утворюються навесні внаслідок сніготанення відіграють важливу роль у підтримці гідрологічного балансу на окремих водозбірних територіях та забезпечення водними ресурсами протягом всього вегетаційного періоду.

Формування стоку при сніготаненні насамперед залежать від характеру снігонагромадження у горах та швидкості сніготанення.

Важливим є збережені осередки старовікових лісів і пралісів, особливо в місцях зі значною крутизною схилів. У лісі ґрунт промерзає значно менше, ніж на полях. Часто ґрунт у лісі розмерзається до зникнення снігового покриву, завдяки чому він вбирає талу воду значно краще, ніж на полі. Внаслідок затінення ґрунту кронами дерев процес сніготанення у лісі триває довше, ніж на відкритій місцевості, що по-своєму сприяє зменшенню максимальних витрат зимових паводків та весняних водопіль.

Основна водоохоронно-захисна роль належить високогірним приполюнним ялиновим лісам. Шкода, яку наносить надмірна лісгосподарська діяльність навколишньому середовищу в економічному плані є більшою, ніж вартість вилученої із лісу деревини.

Микола ВОЛОЩУК,
завідувач ботанічної лабораторії,
кандидат біологічних наук.

НАВЧАННЯ НА БАЗІ КЕМПУ «БІЛИЙ СЛОН»

● КОНФЕРЕНЦІЯ

12–13 січня 2026 року у кемпі «Білий Слон» (с. Дземброня, Верховинський район) відбулася навчальна конференція з використання інструментів SMART для моніторингу біорізноманіття та патрулювання.

У заході взяли участь представники Карпатського біосферного заповідника: Довганич Володимир – адміністратор командного центру SMART, провідний інженер відділу НДР та МР; Довганич Ярослав – завідувач зоологічної лабораторії; Годван Павло – майстер з охорони природи Рахів-Берлибаського ПНДВ; Бочкор Ярослав – начальник Чорногірського ПНДВ; Ковбаснюк Іван – інспектор з охорони Кевелівського ПНДВ.

Разом із ними у навчанні брали участь колеги з НПП «Синевир», «Сколівські Бескиди», «Ужанський», «Верховинський» та «Карпатський».

Програма включала теоретичні лекції та практичні заняття з використання настільної та мобільної версії SMART, які провели експерти Максим Височин, Василь Мочан. Богдан Дацко та Юрій Струс долучилися до заходу через мережу Інтернет.

Учасники ознайомилися з найкращими практиками щоденної роботи з системою, а також відпрацю-

вали навички застосування SMART Mobile безпосередньо в природних умовах.

Платформа SMART складається з набору програмного забезпечення та інструментів аналізу, що допомагають природоохоронним територіям ефективно управляти та захищати дику природу. Вона дозволяє збирати, зберігати, передавати та оцінювати дані про роботу патрулів, результати спостережень, виявлені порушення та загрози для заповідної природи.

Важливою подією стало й те, що для потреб Карпатського біосферного заповідника було передано п'ять смартфонів для патрулювання в системі SMART та ноутбук для роботи командного центру SMART. Це значно посилить технічні можливості установи у сфері моніторингу та охорони біорізноманіття.

Навчання виявилось надзвичайно продуктивним: учасники отримали нові знання, відпрацювали практичні навички та мали змогу обмінятися досвідом із колегами з різних природоохоронних установ. Такий формат сприяє підвищенню ефективності моніторингу та охорони біорізноманіття, а також зміцнює співпрацю між установами Карпатського регіону.

Володимир ДОВГАНІЧ.

ЖИТТЯ У ТАРМОНІТІ З ПРИРОДОЮ!
Вісник
КАРПАТСЬКОГО БІОСФЕРНОГО ЗАПОВІДНИКА
РЕГІОНАЛЬНА ЕКОЛОГІЧНА ГАЗЕТА

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
вул. Красне Плесо, 77,
а/с 8, м. Рахів, 90600,
Закарпатська обл.

РЕДКОЛЕГІЯ:
Федір Гамор (шеф-редактор),
Микола Рибак,
Богдана Москалюк,
Юрій Беркела,
Наталія Савляк (верстка),
Олег Борик.

Відповідальність за достовірність фактів
несе автор.

Газету віддруковано: вул. Красне Плесо, 77,
м. Рахів, Закарпатська обл.

Тираж – 1000 примірників.

Контактні телефони: (03132) 2-21-93, 2-29-14.
Електронна пошта: cbr-rakhiv@ukr.net
<https://kbz.in.ua>
Засновник і видавець:
Карпатський біосферний заповідник.